

Päivähoitoyksikkö / toimipiste Py Melissa -Toivo / Toivo	Toimintakausi 2018-2019
Osoite Apteekkarinraitti 3, 00790 Helsinki / PL 79932, 00099 Helsingin kaupunki	
Puhelin 09 - 310 24364 / Topaasit, 09 – 310 24362 / Timantit	Sähköpostiosoite pk.toivo@hel.fi
Päivämäärä jolloin esiopetuksen toimintasuunnitelma on käsitelty ja hyväksytty 11.10.2018	Päiväkodin johtajan allekirjoitus ja nimenselvennys Nina Leandersson

Oppimisympäristön ja pedagogisen toiminnan kuvaus

(ryhmät, esiopetuksessa olevien lasten määrä, tilat, pedagogiset tai toiminnalliset ratkaisut ja painotukset)

Esiopetus on tavoitteellista, Helsingin esiopetuksen opetussuunnitelman (2016) mukaista toimintaa. Lasten osaamistasolle ei ole kaikille yhteisiä tavoitteita, vaan jokainen lapsi saa edetä oppimisessa omaa tahtiaan.

Esiopetusta annetaan kahdessa ryhmässä, Topaasien, Timanttien ryhmissä. Lisäksi Rubiineissa on neljä lasta pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä sekä yksi lapsi esiopetuksen erityisen tuen piirissä. Näiden lasten osalta esiopetus toteutuu Rubiinin integroidussa erityisryhmässä. Topaaseissa on 29 esikoululaista, jotka on jaettu kahteen pienryhmään; Pöllöihin ja Kettuihin. Pöllöissä on 13 ja Ketuissa 16 esikoululaista. Esiopetusajan, 8.30-12.30, pienryhmät toimivat erillään. Viikoittain kummallakin on aamupäivisin kaksi retkipäivää ja kaksi päiväkodilla vietettävää päivää. Yhtenä päivänä viikossa on koko ryhmän yhteisen toiminnan päivä. Timanteissa on 15 esikoululaista. Timanteissa toimii kaksi pienryhmää, esikoululaisten ryhmä Pokemonit ja 3-5-vuotiaiden ryhmä Mustikat. Myös Timanttien ryhmät toimivat erillään esiopetusajan. Pokemonien pienryhmä on jaettu kahteen tutkimusryhmään, Sademetsätutkijoihin ja Aavikkotutkimukseen. Esikoululaisten käytössä ovat oman ryhmätilan lisäksi sali, leikkutila Valo, kuvataidetila Lumo, Tähti-huone, hiekkaleikkihuone Pisara sekä kaksi ruokailutilaa. Myös käytävät leikki- ja pyöräilymahdollisuuksineen kuuluvat oppimisympäristöön.

Pidämme lapsista huolta yhteisöllisesti koko päiväkodin henkilökunnan voimin. Painotamme toimimista pienissä ryhmissä päiväkodin tiloja hyödyntäen. Toivon esiopetuksessa korostamme sosiaalisten ja yhteistyötaitojen sekä lapsen itsetunnon vahvistamista. Esiopetuksessakin arjen tilanteet, esimerkiksi leikki, ulkoilu, ruokailu ja siirtymätilanteet ovat merkittäviä oppimistilanteita. Vuorovaikutustilanteissa opetellaan toisten huomioimista, yhteistyötaitoja, oman vuoron odottamista ja pettymysten sietokykyä. Oman ryhmän toiminnan lisäksi koko päiväkodin yhteiset juhlat ja tapahtumat lisäävät yhteisöllisyyttä.

Esiopetus on eheytettyä opetusta, jossa eri tiedon- ja taidonalat yhdistyvät. Esimerkiksi metsäretki on liikuntaa, luonto- ja ympäristökasvatusta, tietoa, sään ja vuodenaikojen vaihtumisen havainnointia, aistien herkistämistä, matematiikkaa, äidinkieltä ja sosiaalisten taitojen opettelua yhdessä toimien.

Esiopetuksessa tutustumme lähiympäristöömme, sen ihmisiin ja luontoon. Teemme kotioviretket jokaisen esikoululaisen ovelle. Tutustumme lähileikkipuistoihin. Talvisin tutustumme talviurheilulajeihin. Hyödynnämme kaupungin kulttuuri- ja retkikohteita. Käymme oppimassa liikennesääntöjä Liikennekaupungissa. Käytössämme on asukastila Lava keskiviikkoisin ja torstaisin kello 9-11. Laajentamalla oppimisympäristöämme kattamaan koko Helsingin lapset oppivat tärkeitä liikenteessä toimimisen taitoja ennen kouluikää.

Päiväkotimme osallistuu kielirikasteiseen esiopetukseen. Kielirikasteinen tarkoittaa, että alle neljännes esiopetuksesta järjestetään säännöllisesti ja suunnitellusti ranskaksi. Päiväkodissamme opetusta tarjoaa noin kaksi kertaa viikossa ranskan kielen opettaja. Jaamme opetuskerrat tasaisesti kaikkien esiopetusryhmien kesken. Kielenopetus tapahtuu toiminnallisesti, leikkien, pelien, lorujen ja laulujen kautta.

Olemme mukana Valon liikuntaohjelmassa, jonka tavoitteena on lisätä lasten liikumista. Kannustamme lapsia liikkumaan päiväkotipäivän eri tilanteissa. Sallimme mahdollisimman paljon lapsen luontaista liikkumista niin sisällä kuin ulkona. Päiväkodin käytävillä saa juosta ja pyöräillä. Ohjatun liikunnan kautta opetellaan esiopetuksen sisältöjä, esimerkiksi käsitteitä ja suuntia.

Esiopetusmateriaalina on Pikkumetsän esiopetus, jonka sisältöjen mukaan etenemme äidinkielen ja matematiikan asioissa. Sisältöjä käsitellään toiminnallisesti esimerkiksi liikunnan, kuvataiteen ja pistetyöskentelyn keinoin. Opetuksesta osa tapahtuu ja pari- ja ryhmätehtävinä, jolloin opitaan tekemään yhteistyötä kaikkien ryhmän lasten kanssa. Emme käytä tehtäväkirjoja, mutta lapset tekevät opettajan hankkimia tai tekemiä kirjallisia tehtäviä muun opetuksen ohella.

Alueen esiopetusta antavat päiväkodit ovat laatineet yhteistoimintasuunnitelman, jossa on sovittu tämän toimintavuoden yhteistyömuodoista esi- ja alkuopetuksen välillä. Alueen S2 -opettajan (suomi toisena kielenä -opettaja) ja kelton (kiertävä erityislastentarhanopettaja) kanssa on säännöllisiä tapaamisia syksyllä ja keväällä. Teemme yhteistyötä myös lasta tutkivien ja kuntouttavien tahojen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

(mitä toimipistekohtaisia asioita ja toteuttamisen tapoja, miten lapset osallistuvat ja vaikuttavat toiminnan ja oppimisympäristön suunnitteluun?)

Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostamaa kokonaisuutta. Siihen kuuluvat tämän hetkisen opetussuunnitelman mukaan ajattelu ja oppiminen, kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu, itsestä huolehtiminen ja arjen taidot, monilukutaito, tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen sekä osallistuminen ja vaikuttaminen. Käytämme toiminnassa monipuolisia menetelmiä, kuten leikkiä, musiikkia, kuvataidetta ja kädentaitoja, satuja ja draamaa sekä liikuntaa.

Esiopetuksessa vahvistetaan lapsen oppimisvalmiuksia sekä havainnoidaan ja ennaltaehkäistään oppimisvaikeuksia. Tärkeitä oppimisvalmiuksia ovat muun muassa muisti, ajattelutaidot, ajan ja paikan hahmottaminen, oman kehon hahmottaminen ja motoriikka. Tärkeitä taitoja ovat myös kuunteleminen, keskittyminen, tehtävien aloittaminen ja loppuun tekeminen, itsestä ja omista tavaroista huolehtiminen, oma-aloitteisuus, kyky toimia yksilönä ryhmässä ja rohkeus ilmaista omia mielipiteitä. Oppimisvalmiuksia harjoitellaan leikkien, pelien, tutkimusten, liikunnan, tehtävien ja ongelmanratkaisujen avulla. Pokemonien ryhmässä korostuu toimintaan keskittymisen, omien jälkien korjaamisen sekä oman toiminnan ohjauksen opettelu. Aikuinen on mukana tilanteissa, mutta ohjaa myös lapsia ottamaan itse vastuuta. Toimintahetkillä mukana on tiimin molemmat työntekijät työrauhan turvaamiseksi.

Lapsia kannustetaan kokeilemaan ja opettelemaan myös heille vaativia asioita. Yhdessä lasten kanssa iloitemme onnistumisista, kannustamme toisia sekä tuemme lapsia olemaan lannistumatta epäonnistumisista.

Leikkejä havainnoimalla ja lapsia haastatteleamalla saamme tietoa lasten mielenkiinnon kohteista sekä ajankohtaisista puheenaiheista. Äänestämme yhteisistä asioista, kuten ryhmien nimistä, jumppaleikeistä ja retkikohteista. Ryhmän aikuisten tehtävä on huomioida lasten toiveet toiminnassa. Lapset oppivat aikuisten mallista, millaista on toista arvostava vuorovaikutus. Lapsia ohjataan ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin.

Lapsia kannustetaan omatoimisuuteen arjessa. He kattavat pöytiä, laittavat patjansa paikoilleen, huolehtivat omista vaatteistaan ja tavaroistaan. Ruokailutilanteissa lapset kaatavat itse ruokajuoman, voitelevat leipää, hakevat ruoan sekä vievät omat astiat pois. Lapset osallistuvat aamu- ja päiväpiirien ohjaamiseen. Satuhetkillä äänestetään, mitä kirjaa luetaan.

Monilukutaidolla tarkoitetaan lukutaidon lisäksi erilaisten kuvien ja symbolien tulkitsemista ja niiden merkitysten ymmärtämistä. Kaikissa ryhmissä on käytössä tabletti, jolla pelataan oppimispelejä, valokuvataan ja videoidaan. Keskustelemme mediaan liittyvistä asioista, vierailimme kirjastoautolla, kirjastossa ja luemme lapsille. Tutustumme myös esimerkiksi liikennemerkkeihin, mainoksiin ja sanomalehtiin.

Oppimiskokonaisuudet, teemat, projektit

Ryhmän aikuiset huolehtivat siitä, että lasten mielenkiinnon kohteista lähtevistä projekteista syntyy oppimiskokonaisuuksia, joissa eri tiedon- ja taidonalat yhdistyvät. Lapsia havainnoimalla aikuiset seuraavat, missä vaiheessa kukin lapsi menee omassa oppimisessaan. Jokaisen ryhmän esiopetuksen teemat muodostuvat sen mukaan, mikä kunkin ryhmän lapsia kiinnostaa juuri tänä vuonna. Pokemonit ideoivat esimerkiksi projektin aurinkokunnasta. Pokemonit on jaettu myös kahteen tutkimusryhmään, Sademetsätutkijoihin ja Aavikkotutkimukseen. Pienryhmät ovat pohtineet heitä kiinnostavia aiheita, joita työstävät esiopetusvuoden aikana. Pöllöt haluavat tutkia luonnossa tapahtuvia muutoksia.

Toiminnan dokumentointi ja arviointi

Valokuvaamme ja videoimme toimintaa. Kokoamme lasten kansioihin lasten piirroksia, tarinoita, tehtäviä ja valokuvia. Ryhmällä on käytössä myös Instagram-tili, johon lisäämme aikuisten ja lasten valitsemissa kuvissa esiopetuksen toiminnasta.

Esiopettajien viikkopalavereissa opettajat suunnittelevat yhdessä tulevaa sekä arvioivat toteutunutta toimintaa. Ryhmien omista tiimipalavereissa ryhmien kaikki työntekijät arvioivat sekä suunnittelevat toimintaa lasten havainnoinnin ja haastattelujen pohjalta. Huoltajilta ja lapsilta kysytään kirjallista palautetta toteutuneesta toiminnasta ennen joulua ja kevään loppupuolella.

Päiväkodin viikkopalavereissa, pedailloissa ja kehittämispäivinä arvioidaan toimintaa koko henkilökunnan kesken.

Huoltajien osallisuus

Merkittävin yhteistyökumppanimme ovat lasten huoltajat, joiden kanssa olemme päivittäin tekemisissä ja vaihdamme arjen kuulumisia. Huoltajilta pyydetään kirjallista palautetta esiopetuksen toiminnasta syys- ja kevätkaudella. Vanhempainilloissa huoltajilla on mahdollisuus esittää toiveitaan ja odotuksiaan lapsensa ryhmän toiminnasta. Syksyn vanhempainillassa kyselimme huoltajien ehdotuksia retkikohteiksi ja pyrimme toteuttamaan osan näistä. Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma -keskusteluissa (Leops, vähintään kaksi kertaa vuodessa) vanhemmat saavat kertoa ajatuksiaan ja toiveitaan lapsensa kasvuun ja oppimiseen liittyvissä asioissa.

Huoltajille lähetetään sähköinen viikkokirje, jossa kerrotaan ryhmän toteutuneesta toiminnasta sekä tiedotetaan tulevista tapahtumista. Ryhmien eteisestä löytyy myös tietoa toiminnasta.

Päiväkodissamme toimii vanhempaintoimikunta, joka järjestää perheille suunnattuja tapahtumia päiväkotiajan ulkopuolella.

Yhteisöllinen oppilashuolto

(opetusryhmien hyvinvointi, kiusaamisen ehkäisy, sukupuolten tasa-arvo)

Fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallinen oppimisympäristö on perusta kaikelle kasvamiselle ja oppimiselle. Esiopetuksen oppilashuollon tavoitteena on, että lapsi kokee toimintaympäristön turvalliseksi ja viihtyisäksi, tuntee yhteenkuuluvuutta ryhmään, saa huolenpitoa, ohjausta, kannustavaa palautetta päivittäisessä arjessa ja apua ongelmatilanteissa. Jokainen lapsi on arvokas sellaisena kuin on. Keskeistä on positiivinen ja kannustava palaute sekä lapsen myönteisen oppijaminäkuvan tukeminen.

Aikuiset leikkivät tarvittaessa lasten kanssa, auttavat lapsia leikin kehittämisessä, leikkiin liittymisessä ja mahdollistavat lasten keskinäisen leikkimisen järjestämällä leikkiin sopivan tilan ja välineet. Aikuiset valitsevat välillä leikkiparit tai -porukat, jotta lapset tutustuvat toisiinsa ja oppivat toimimaan erilaisten lasten kanssa. Muun muassa näillä keinoin pyrimme ennalta ehkäisemään kiusaamistilanteita. Kiusaamisen suhteen meillä on nollatoleranssi. Puutumme kiusaamistilanteisiin ja käsittelemme ne kaikkien asiaan osallisten kanssa. Lapsia ohjataan hyvään käytökseen niin toisiaan kuin aikuisia kohtaan.

Oppilashuollon toteuttaminen kuuluu kaikille kasvatusyhteisössä työskenteleville. Esiopetuksen lapsikohtaisesta oppilashuoltotyöstä vastaa lastentarhanopettaja. Esiopettajat, päiväkodin johtaja ja alueen kiertävä erityislastentarhanopettaja (kelto) pitävät esiopetuksen alettua yhteistyöpalaverin. Silloin kartoitetaan mahdolliset lasten tuen tarpeet sekä yhteistyötahot, joita voivat olla neuvola, perheneuvola, lastensuojelu ja muut lasta tutkivat tai hoitavat tahot. Olemme yhteydessä yhteistyötahoihin aina vanhempien suostumuksella.

Lapsen terveydestä ja turvallisuudesta huolehtiminen on osa oppilashuoltoa. Päiväkodissamme on yhdessä sovitut säännöt, joiden noudattamista Toivon henkilökunta yhdessä valvoo. Retkien turvallisuus varmistetaan suunnittelemalla retkien reitit ja aikataulut etukäteen. Retkillä on riittävä määrä aikuisia mukana. Vanhemmilta on pyydetty allekirjoitetut retkiluvat kaikkea päiväkodin porteista poistumista varten. Päiväkodissamme on pelastussuunnitelma, jossa on tarkat ohjeet mm. tapaturmien ja lapsen katoamisen varalta.

Ruokailussa lapsia ohjataan hyvin ruokailutapoihin ja kerrotaan terveellisen ruuan merkityksestä. Lasta rohkaistaan maistamaan ja syömään kaikkia ruokia.

Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten suomi toisena kielenä opetuksen järjestelyt ja äidinkielen tuki

Lapset, joiden äidinkieli ei ole suomi, saavat päiväkodissa suomi toisena kielenä -opetusta (S2-opetus). Opetus lähtee lapsen sen hetkisestä suomenkielen osaamisen tasosta. Jokaisessa lapsiryhmässä on lastentarhanopettaja, joka vastaa ryhmänsä S2-opetuksesta. S2-opetus on toiminnallista, leikinomaista ja sitä toteutetaan koko ryhmän tilanteissa, pienissä ryhmissä tai yksilöllisesti. S2-opetuksen toimintatapoja ovat mm. pelit, leikit, laulut, liikunta, sadut ja lorut.

Kun lapsella ei ole vielä suomen kielen taitoa tai se on puutteellinen, käytämme kuvia apuna arjen tilanteiden ymmärtämisessä. Viikko- ja päiväohjelma ovat kuvitettuna lapsen nähtävillä. Annamme lapselle tarvittaessa omat tukikuvat, joiden avulla hän tulee ymmärretyksi. Selkeä toimintastrukturi, samoina toistuvat asiat ja kuvallinen tuki auttavat lasta toimimaan ryhmässä yhdessä toisten kanssa.

Eri kulttuurien ja uskontojen ruokailu-, puhtaus-, pukeutumis- ym. tavoista puhutaan vanhempien kanssa käytävissä keskusteluissa ja ne huomioidaan päiväkodin arjessa. Juhlien ja tapahtumien avulla lapsi tutustuu ja saa tietoa suomalaisesta kulttuurista ja tavoista.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen järjestelyt esiopetuksessa	
Esiopetusryhmissämme ei ole perusopetukseen valmistavaa esiopetusta tarvitsevia lapsia.	
Yleistä, tehostettua ja erityistä tukea saavien lasten esiopetuksen järjestelyt	
Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa tai lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaa tehtäessä keskustelemme vanhempien kanssa mahdollisesta tuen tarpeesta ja yhdessä sovimme, miten lasta tuetaan arjessa. Valtaosa tukemisesta on arjessa tapahtuvaa tukea, kuten esimerkiksi siirtymätilanteiden porrastaminen, kuvien käyttö, tukiviittomat, aikuisen tukema leikki ja pienissä ryhmissä toimiminen.	
Erityistä tukea tarvitsevat lapset ovat Rubiineiden integroidussa erityisryhmässä, jossa päiväkotimme varhaiskasvatuksen erityisopettajat työskentelevät.	
Huoltajille kerrotaan poikkeavaan koulun aloitukseen liittyvistä asioista ja kuulemismenettelyistä.	
<ul style="list-style-type: none"> - yksilölliset tehostetun ja erityisen tuen suunnitelmat kirjataan lapsikohtaisiin suunnitelmiin. - moniammatilliseen arviointikeskusteluun osallistuvat päiväkodin johtaja, lastentarhanopettaja, kiertävä erityislastentarhanopettaja sekä tarvittaessa suomi toisena kielenä -opettaja, neuvolan terveydenhoitaja tai muu asiantuntija 	
Moniammatillinen arviointikeskustelu (keskusteluun osallistuvat päiväkodin johtaja, lastentarhanopettaja, kiertävä erityislastentarhanopettaja, tarvittaessa suomi toisena kielenä -opettaja, neuvolan terveydenhoitaja tai muu asiantuntija)	Keskustelun päivämäärä
Esiopetuksen ja perusopetuksen välinen yhteistyö (yhteistoimintasuunnitelma) Liite	Suunnitelman päivämäärä
Muut yhteistyötahot	